

Oud Nieuws

Kees Verweij

Onder de titel “Ontbladerde boomen” zag ik in de Noordwijker van vrijdag 13 november 1936 een leuk artikel van onze bekende amateurbioloog H. de Boer, destijds onderwijzer aan de School met den Bijbel aan de Nieuwe Zeeweg te Noordwijk aan Zee. Gedurende een reeks van jaren verzorgde hij zelfs het “voorpaginanieuws” van deze voorloper van de huidige Zeekant. Het is maar goed, dat niet iedereen zijn kranten na lezing in de papierbak weggooit. Zo blijven er nog vele aardige artikelen voor het nageslacht bewaard.

De heer De Boer heeft behalve deze artikelen vlak na de oorlog een tweetal boekjes uitgegeven, getiteld *Lentebloemen* en *Zomerbloemen*, een populaire beschrijving van de meest bekende planten.

Beide boekjes waren vergezeld van een uitvouwbare platenatlas met prachtige gelithografeerde kleurenafbeldingen.

Ik heb dit artikel uitgekozen, omdat ik dit onderwerp voor de naderende wintertijd wel zo toepasselijk vind. Tevens geeft dit artikel een indruk van de wijze, waarop de natuur destijds werd beleefd en beschreven. Men was toen kennelijk meer bevattelijk voor wijldopige en schilderachtige natuurbespiegelingen dan op het ogenblik. Misschien zijn we daarvoor iets te nuchter geworden, maar daardoor missen we ook een stukje verwondering en beleving.

Ontbladerde boomen

*De boomen zien zwart,
en hun dreigende schachten
staan veertig en vrij, als de spere in de vuist eens
ridders
het teeken ten storme te wachten.*

GEZELLE

Van de bladerpracht is niet veel meer over. Wat zich nog aan de boomen bevindt, vertoont niets meer van de zomersche frischheid of van de tintelende herfstkleuren; nog enkele dorre bladeren. Van pracht is al geen sprake meer. En als de Novemberstormen blijven woeden, zullen binnen enkele dagen de boomen zich in al hun naaktheid vertoonen. Van bladeren beroofd, had ik bijna geschreven, mij aansluitend bij het spraakgebruik. Maar dat zou niet juist zijn. De boomen zijn immers niet passief bij deze aftakeling; zij werpen ze af, laten ze vallen.

Noodgedrongen, 't is waar. Zooals wij menschen, door den woesten aanrander gesommeerd met de bedreiging “je geld of je leven!” ‘t meestal ook maar 't verstandigst achten, onze beurs af te geven. Zooals de zeeman, als er gevaar dreigt, niet alleen de zeilen reeft of strijkt, maar er zelfs niet voor terugdeinst, om den mast te kappen en een deel der lading prijs te geven. Om het veege lijf te bergen. “Saevis tranquillius in undis”: Rustig te midden der woedende baren.” Dat wensch ik de koenen visschers, in wier midden ik zoo lang woonde. “Scheepje onder Jesus' hoede!”.
Onbladerde boomen! Ik kan me voorstellen, dat 't weemoedig stemt, wie alleen maar oog heeft voor blad en bloem, wie niet anders hoort dan het lied der vergankelijkheid, door het oude, klassieke lied aldus vertolkt:

*Als een klee zal 't al verouden;
Niets kan hier zijn stand behouden;
Wat uit stof is, neemt een end
Door den tijd, die alles schendt.*

*Maar er is ook wat anders te zien en te beluisteren. Het **leven** is immers gered en de knoppen aan de bladerlooze twijgen en takken roepen ons toe: “Wij zijn niet dood! In ons groeit het leven, dat de lente afwacht, om in nieuwe schoonheid uit te breken!”.*

Uit de oude grauwe van de schiergestorven boomen zal nieuwgeboren schoonheid eens, en sterkte, henenstroomen.

Intusschen is er volop te genieten. Natuur in slaap is óók schoon. 't Is nu de tijd om het karakter der

boomen te bestudeeren. De gerimpelde, gescheurde bast der eiken verradt hun ouderdom niet alleen, maar getuigt ook van strijd en moeite; de knoestige takken vormen zóó'n karakteristieke kruin, dat ge ook den ontbladerden eik te midden van alle andere boomen kunt herkennen. De beuk heeft een gladden, blinkenden stam, hier en daar met scheuren aan den zonnkant aan de regenzijde gewoonlijk begroeid met grijze korstmossen, soms met geelen en roodachtigen weerschijs. De dikke wortels, die zich rond den stamvoet boven den grond vertoonen, laten vermoeden, hoe sterk hij verankerd staat; eigenaardig en opvallend is de rimpeling van het onderste deel van den stam, als door beeren gesteund. De dunne takjes, zigzagsgewijs heen en weer gebogen met de lange, spitse, bruine knoppen moeten uw aandacht trekken, evenals de geweldige dikke gesteltakken, zoodat 't U niet moeilijk zal vallen, reeds van verre de beuken te onderscheiden van de andere boomen.

Ik kan 't U aanraden, zóó alle boomen aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen, al vergelijkende. Als ge daarmee bezig zijt, zult ge aan de kale boomen meer schoonheid ontdekken. De enkele groenblijvende boomen en heesters brengen wat afwisseling. De prachtig roode rozebottels en contoneasterbessen geven kleur en schittering, terwijl de witte sneeuwbesen als lichtende lampjes de somberheid verdrijven. Zwermen vinken en troepjes meezen brengen aangename afwisseling en verbrekende stilte, en hun kleuren schitteren nog meer dan in den zomer. Roodborstjes zoeken uw gezelschap en geven, heel koket, hun repertoire ten beste, heele strophen, met fluittonen en trillers in allerlei combinaties.

'k Zie geren de takken, dikke
en dunne, uit eenen stamme
gesprongen, rechte omhoog staan,
hun handen uitgestrekt;
zoo schoone, alsof zij baden.

Weidevogelbescherming in Noordwijk

Dick Pekelharing

Zoals aangekondigd in het verslag over de weidevogelbescherming rond Noordwijk van 2006, kom ik nog even terug op de onderzoeksresultaten van 2005 van H.Schekkerman en W.Teunissen. In het verslag over 2006 heb ik iets verteld over dit onderzoek naar de predatie van legsels.

Nu in het kort ook nog wat gegevens over onderzoeken naar de predatie van weidevogelkuikens.

Dit onderzoek werd verricht in zes geselecteerde gebieden.

Over predatie op kuikens is landelijk weinig tot niets bekend. In 2003 tot 2005 werd in de geselecteerde gebieden de overlevingskans bepaald door het volgen van kuikens van Grutto en Kievit, die hiertoe waren uitgerust met minieme zendertjes. In 2004 en 2005 werd op dezelfde manier ook onderzoek verricht bij gruttokuikens uit het project Nederland-Gruttoland.

De resultaten van beide onderzoeken zijn gecombineerd in het verschenen rapport.

Uit de gegevens blijkt het toch wel schokkende feit, dat het bereiken van de vliegvlugge leeftijd voor gruttokuikens op 7 % ligt en bij kievitkuikens op 14 %.

Wat bleek uit het onderzoek naar de predatie van legsels is ook hier van toepassing, nl. dat er een

grote variatie is tussen de gebieden en ook tussen de verschillende jaren.

In totaal werden 365 gruttokuikens en 297 kievitkuikens gezenderd.

De controle op de gezenderde kuikens wordt 3 à 4 maal per week gedaan door ze te lokaliseren met een antenne gekoppeld aan een ontvanger. Vanaf het begin was duidelijk dat een aanzienlijk deel van de kuikens niet terug kon worden gevonden. Daarmee werd ook niet duidelijk of de "vermiste" kuikens al of niet de kuikenperiode hadden overleefd en wat eventueel de doodsoorzaken waren. In aanvullend onderzoek in het project Nederland-Gruttoland later werd duidelijk dat de meeste "vermiste" gruttokuikens nog niet vliegvlug waren geworden. Dit leidde tot de conclusie dat zo'n 60 tot 75 % van alle verdwenen kuikens als prooirest eindigde, 5 tot 15 % slachtoffer van landbouwwerkzaamheden werd en 10 tot 15 % door andere oorzaken omkwam.

Plekken waar dode gezenderde kuikens werden gevonden waren o.a. een gangenstelsel van een Hermelijn, waarin verscheidene kuikens werden aangetroffen. Verder komt een deel om door verdrinking in een sloot. Daarnaast overleven veel gruttokuikens het maaien niet en ten slotte komen er velen door uitputting en verhongering om het leven.

De predatie op kuikens komt voor het belangrijkste deel voor rekening van vogels (Buizerd 12%,